

EESTI POLITSEILEHT

Nr. 28

24. juunil 1922.

II. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aasta peale Mk. 800.—
 poole aasta peale 400.—
 weerand aasta peale 200.—

Üksik number maksab Mk. 18.—

Aratellimised järgmise kuu esimesest päevast.

Toimetuse ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.

Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:

1/1 lehek.	Mk. 2400.—	1/8 lehek.	Mk. 300.—
1/2	1200.—	1/16	175.—
1/4	600.—	1/32	100.—

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Adressi muutmise 10 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.

Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Rohkem toetust politseile!

Politseilt nõuab ülemus, walitsus ja seltskond kõige korrapärasemat, kohusetruumimat ja ennastalgawat tööd ja seda täie õigusega. Edukas töötamine iga tegemusalal eeldab aga soodsaid tööttingimisi, soodsat õhkkonda. Kui aga praeguses olukorras politsei tegewust lähemalt silmitseda ja wanemate politseiametnikkude arwamisi kuulata, peab kahjuks tunnistama, et meil ses suhtes kõik veel soowitawas korras ei ole. Meie elu-olu nähtusi waadeldes, leiame seal õige palju loiuft, ükskõiksust ja tahtepuudust politseid tema tegewuses toetada ja temale tarwilisel määral vastu tulla. Mafuse ja korrariikumiste kōrwaldustel pakutakse politseile wāhe abi ja toetust ning enamiste jādabaks passiwseks pealtwaatajaks teatud wāhejuhtumise puhul, kuna pahatõhti politseinikule mitteõnnestanud korratuste lihwideerimine pealtwaatajatele soodsaks pilkeaineks politseiniku üle kujuneb. Politseinikul on teada, kui raske tihtipeale tunnistajaid ja käemehi tarwilisel korral on saada. Kõik pūūawad „soowimata sefeldustest“ kōrwale pui-gelda. Seefama nähtus kordub kuritegude ja määruste rikumiste awalikufs

tegemise juures. Õige laialt on tuntud „mõistlik“ arwamine, et kui ja midagi seaduswastalift nähtust tead, waiki selle üle. „On mul tarwis oma nina wāhele toppida ja asjata enesele waenlasti soetada!“ — on laialt tuntud arwamine. Niifama kaidawaks saanud wanafõnad nagu „kuuled palju — rāāgi wāhe“, ehk „rāākimine on hōbe, waikimine kuld“ j. n. e. tarwitakse just mittekohaselt ilaltāhen-dud juhtumistel. Ka on pahatahtlik pūūid laialt maad wōtnud politsei korraldus- test mitmesuguste fundusliste mārūste suhtes wōimalikult mōbda hiilida. Kaup-mees ja joogikohapidaja peawad oma arid kaueu lahti, kui politseinik talle just faela peale ei tiku; niifama jātawad ma-jawalitsejad puhtuse ja terwissoiu mārū-rused jagedasti taitmata, lootes et „ehk läheb niifama läbi“ ja asuwad nende taitmisele ainult mitmekordsete peale-kāimiste järgi. Sarnane seltskonna lo-i-dus ja ofawōtmata olef korra alalhoidmi- ses on ka ofalt põhjuseks, miks politseid mōnelt poolt kirutakse ja siunatakse, kes alalist „kaela peal istuda ja norida“. Arusaadaw, et sarnane õhkkond politsei tegewuse peale halwawalt mõjub.

Mulle võidakse vastata, et kui kodanikud seaduse poolt nende peale pandud riikliku ja ühiskondliku kohustusi ideaalselt täidaks, siis politseid, kui niisugust sugugi tarwis poleks, sest et politsei ülesanne on just seaduste ja määruste täitmise walwel olla. Tõsi küll, kuid osalt. Kuritegevus ja muu sotsiaalsete abnormiteetide avaldused on niisama wanad, kui ühiskond ja waritsewad ühiskondlikult organismit, nagu haigused iga elawat organismit. Nad on olnud ja saawad olema; wõiks ainult nende suurenemisest ehk wähenemisest jutt olla. Sarnaste sotsiaalsete pahede wastu wõitlemiseks ja ühiskonna kuritahtlike elementide tegutsemiste eest kaitsmiseks on politsei aparati tingimata waja ja ses suhtes ei saa seltskond kuidagi politsei ülesandeid oma peale wõtta. Na vähemad ühiskondlikest kaswatamatusest tingitud pahed, nagu ulakus, walituse korralduste ja määruste mittetäitmine, awaliku korra ja rahu rikkumine j. n. e., saawad weel kaua ühiskonnas kehtma ja politsei järewalwet ja raugemata wõitlemist nende pahede wastu nõudma.

Wõib kuulda etteheiteid politseile, et waadake, kuidas wäljamaal, eriti Inglismaal, politseinik edukalt ja ideaalse korrapärasusega talitab. Kuid niisugused arwustajad peaksiwad lähemalt seda wastawat olukorda tundma, milles seal politseinik tegutsseb. Kõige pealt peab tunnistama, et ülalnimetud loiduse ja osawõtmatuse nähtusi seal wäga harwa ette tuleb ja kodaniku kohusetunne palju kõrgemal arenemise astmel seisab. Teisels on seaduslikud normid, mis politsei tegemust ära määrawad, seal mitmes suhtes palju soodsamad kui meil. Näituseks on Inglismaal politseiniku käsu mittetäitmine ehk wastuhakkamine palju suuremalt karistataw kui meil. Seal wõib käsu mitte-täitja ehk wastuhakkaja (rahu ajal) kuni 20 naelsterlingiga (meie nüüdse kursi järele ligi 30.000 Emf.) karistatud saada, ehk maksujõuetusel 3 kuud wangistust, ühes sunduslike töökohustusega ehk 6 kuud ilma jellela, kuna kordumiste puhul karistus kuni 9 kuuni tõusta wõib. Meil on aga kohtades, kus sõjaseadus ei maksa, politsei käsu mittetäitmine karistataw. R. N. S. §§ 29 ja 30 põhjal, mille järgi rahu ajal ainult 1500—5000 margani karistada wõib.

Eiis on Inglismaal maksew seadusline

korraldus, et politseinikul on õigus, kui tema ükfinda oma teatawat ülesannet täita ei suuda igarihte lähedalolejat oma äranägemise järgi abiks määrata, kuna mitteabiandja sel puhul seaduslikel teel karistust kannab ning wabandawaks asjaoluks ainult täieline füüsiline wõime-tus wõi nõtrus olla wõiwad.

On selge, et sarnased politsei tegemust toetawad seaduslikud korraldused, kui nad, nagu Inglismaal, kauemat aega makswusel, seltskonda politseiga teatud määral ühendawad ning kodanikes aratundmist kaswatawad, et awaliku korra alalhoidmine mitte ükji politsei, waid terve seltskonna ülesanne on.

Igatahes oleks politsei tegemuse edukuse suhtes soowitaw, et ka meil tulesiwus seadustandem wõim seda asjaolu silmaspeaks, eriti praegustel erakorrdsetel aegadel, kus iseloomustawaks tendentsiks saanud — maksimum õigusi nõutada ja minimum kohustusi kanda, mis aga ühiskonna põhimõttega paratamata wastolusi tekitab.

Politseil tuleb raugemata jõuga paremuse poole püüda, kuid ka ühiskond, kelle teenistuses ta seisab, peaks teda tema tegemuses toetama; ainult siis on tõsine edu mõeldaw. Sellepärast, rohkem poolehoidu ja toetust politseile! R—nn.

Piirivalwe.

„Riigi Teatajas“ nr. 74/75 ilmus 13. skp. Riigikogu poolt 30. mail s. a. wastuwõetud piirivalwe alluuse muutmise seadus, mille põhjal piirivalwe oljekohet siseministrile alluwas määratakse, kellele ses suhtes kõik õigused ja kohustused üle lähewad, mis Wene sead. kogu VI l. põhjal rahaministril olid.

Wene ajal allus piirivalwe rahaministrile, sest Weneriigi piiride suurus ja tolleaegse rahwuswahelise majanduspoliitika seisukohalt peeti tarwiliseks ijeäralist rõhku tollimääruste walwe peale panna, mis teatawasti rahaministri wõimkonda kuulub.

Gesti Wabariigis allus piirivalwe senini sõjaministrile, misjuguine korraldus meil sõjaaja jäänusena püüdis. Kui piirivalwe nagu teisedki wäeosad sõjaajal sõjaministrile allus, siis muutuwad rahuajal piirivalwe ülesanded jootu teis- teks: peaaasjalikult seisawad nad piirist läbiweetawate kaupade ja läbi käiwate isikute järewalwes, misjugused funktsio-

nid oma iseloomu poolest kodanliste mõimude kohustuste alalt on ja teega piirivalwe neile alluvust eeldavad.

Gesti Wabariigi praegust rahvuswahelist seisukohta ja erakordseid aegu silmaspidades, tuleb piirivalwel esimeses järjekorras riigi sisetise rahu ja korra alahoidmise suhtes walwet pidada, nagu seda lähem minewil, oma piiritaguste sepiustega, mis riigi rahu ja sisetise hea korra kufutamiseks sibiud, meile küllalt

mõjuvalt tõendanud on. Sarnase iseloomuga funktsioonid kuulwad aga sifeministri kohustuste hulka.

Uue seaduse elluwimiseega koonduwad riiklises iseloomis nii tarwilikud asutused, nagu seda wälis- ja kaitsepoliitseis ühes piirivalwega on, ühtesse kättesse, mis nende asutuste ühtlasemat, otstarbekohasemat ja plaanikindlamat tegewust võimaldawad ja paremat kokkufõla nende tegewusse wiia aitawad. —n.

Waimuhaiguste wormid.

(4 järg.)

Epilepsia ei häwita mitte ükski haige intelligenti, waid rikub ka tema iseloomu. Intelligenti häwinemine wiib nõrgameelsusse; teiste langetõbiste juures on otustamise mõime wähe rikunud, kuid selle eest muutub nende iseloom pahemaks. Arstiteadus nimetab neid langetõbe järeldusi epileptiliseks degeneratsiooniks.

Epileptilise iseloomu tunde-märgiks on kuritahtlus ja erutawus. Kuritahtlus awaldub ennast enamiste kalduwuses inimesi ilmaasjata süüdistada. Kuna nõrgameelne enesekaitseks waletab, waletab epileptilise iseloomuga isik peale tungimise otstarbeks.

Epileptiline iseloom awaldub ka selles, et haige oma erutawuse tõttu kergesti wägivalda pruugib. Epileptik saab metsiku wägistamisega, jultunud mõrtsukatööga, kaelamurdwa wargusega toime; tõstab kätt oma wanemate ja lähemate sugulaste wastu. Sealjuures on tähelepanemiseväärt, et sarnased epileptikud enamiste alati juure kehalise jõuga inimesed on, just kui karastaksid langetõbe krambid haige lihakseid.

Epileptiku erutawus awaldub riulustis, mis ennast warsti mõistujeta wägivallass wäljendab. Riis peksab epileptik meeletumas wihas kätte ja jalgadega, hammustab, wigastab oma õhu-reid. Kätematsemise himu jahutab tema werega. Suguliselt erutab tema ennast ka kergesti üles.

Dma erutawuse tõttu jattub epileptik ka wäga kergesti alkoholi mõju alla. Paar klaasi wiina tõstawad tema erutawust ja lükkawad teda metsikule wägivaldale. Manitsuse kõnede wastu on tema niisama tundmata, kui joobnud isik.

Riulust, wägivald ja meeletu wiha

esinewad ka nõrgameelsete juures, kui nende intelligentis juur kõwasti haiguse all kannatanud on. Teisiti seisab siin aji süüdistamise tungiga. Nõrgameelsed mõiwad küll ka süüdistada, kuid oskamata, silmatorkawa walega, mitte aga raffineeritud wäljamõeldud süüdistusega, millega epileptilise iseloomuga isik nii mõndagi kriminalisti nõuta olekusse jaadab.

Epileptilist iseloomu leiame ka nii nimetud petit mali juures. Selle epilepsia wormi juures ei tule krambid mitte ette, waid selle asemel esineb lühike meelemõistujeta olek, nii kui see kramptide all kannatajate langetõbiste juures haiguse hoo eel ka ette tuleb. Haige waatab korraga tarretanud pilguga oma ette, kaawatab näost ja ei tea sellest haiguse hooft midagi. Mõned seletawad pärast, et neil filmade ees olla kõik korraga punaseks läinud. Sarnane haiguse hoog ei kesta üle ühe minuti. Nähtawasti on see epilepsia worm üks kergematest, kuid oma järelduste poolest üks raskematest: tema mõju all teeb degeneritud iseloomu kujunemine wäga hoogsaid samme.

Kui millegi kuriteo juures süüalune epileptilise iseloomuga isik on, siis peab kriminalist teadma, et sarnasel kuritegijal mälestus oma teo üle on. Psühiaatria tõmmab siia järsku kriipsu epileptilise meeletumestuse ja epileptilise iseloomuga isiku tegewuse wahel.

Enne ilmaõda erutas awaliku armamist Saksamaal saladusline kuritegija, kes ühe päewa joofful kolm piisikest tüdurikut wäljalõigatud alumise keha osaga maja warawate alla jättis. Kuritegija jäi poliitseile kättesaamatuks, kuni mõni aeg pärast seda keegi Minoro, waimuhaigete majast Herzbergist, kirjutas poliitseile ennast süüdlaseks tunnistas. Ta seletas

omas kirjast, et ta väga vihase iseloomuga isik olla. Paar aastat tagasi olla tema kasvatusemajas peffu ajal epileptilised krambid saanud. Kuid mainuhaigetemajast, kuhu teda saadeti, olla ta kui terve, warsti lahti lastud. Ta olla piffestel tiidrukutel selle pärast kõhu alla woaga löönud, et oma ema ja õdesid, kes

tema eest ei tahta hoolitseda, „põhjaltikult blameerida“.

Kahjuks on epileptiline iseloom jarnane waimuhaiguse worm, mida parandada meieaegne arstiteadus wõimetu on. Waimuhaigete kllinik on jarnase haige tarwis ainult abinõu teda seltskonnast eraldada. (Järgneb.)

Kriminaalpolitsei aruandest.

(2. järg.)

Suuremate kuritegude järele kujunets kuritegevus üffikutes maakondades ja linnades järgmiselt, wõrrelbes kuritegude arwu iga 10.000 elaniku kohta.

Linna ja maakonnad.	Kapmised.	Süüisüütamised.	Wõõrwimised.	Kõbajenargused.	Mardwargused.	Sihwargused.	Kõffu.
Tallinna linn	4,5	1,5	8,5	2	35	225	276,5
Narwa linn	2,8	0,9	4,2	3	24	159	193,9
Tartu linn	4,9	1,7	4,5	7,8	8,4	163	190,2
Lääne maakond	2,1	3,1	2	1,1	6,2	83	97,5
Wiru "	3,5	1,6	2,7	2,5	8,6	75	93,9
Järwa "	3	1,1	0,8	2,7	8,2	77	92,8
Pärnu "	1,5	3,7	1,5	1,1	6,9	76	90,7
Wõru "	0,8	2,3	1,7	4,6	6,9	70	86,3
Harju "	1,4	1,3	2,3	1,8	11,5	65	83,3
Saare "	0,7	1,5	1,7	1,3	8,9	68	82,1
Tartu "	1	2,2	1,5	1,2	5,1	66	77
Walga "	1,1	1,1	1,7	4,7	4,7	56	69,3
Wiljandi "	1,2	1,3	1,1	2,6	7,4	39	52,6
Pefjeri "	0,7	0,9	1,6	3,4	3,2	21	30,8
Keskmise arw	2,1	1,6	2,6	2,7	10,3	88,8	108,1

Peawalitsusel on korda läinud mõnesuguseid andmeid saada kuritegevuse kohta Wene ajal Cesti kubermangus, millesse kuulusid teatavasti praegusest Wabariigi territooriumist ainult Tallinn ühes Harju, Wiru, Järwa ja Lääne maakondadega ning umbes pool osa praegusest Narwa raioonist. Teiste maakondade kohta, mis Wene ajal Liwi ja Wene kubermangude külge kuulusid, puuduwad teated. Seega on selleaegsed andmed otsekohejeks wõrdlemiseks praegustega kõlbmatad. Wene ajal Liwi ja Wene kubermangude küljes olnud Wabariigi maakondade elanikkude arw on ainult weidi juuwm kui selleaegsetes Cesti kubermangu maakondades, kuna jellewastu, nagu eeliseiwatest tabelitest näha, kuritegevus Wabariigi põhjapoolsetes maakondades märkja intensiüwsem on kui lõunapool, siis wõikime kauris ligilähedusi wõrdluskandmeid sel teel saada kui meneaegsed arwud tabelordjeks teeme.

Selle järele kujunets kuritegevus enne ja nüüd järgmiselt:

Kuritegude nimetus.	1904 a.	1908 a.	1912 a.	1922 a.
Üldarw	21.148	20.838	32.036	40.617

Seal hulgas:

Kapmisi	82	26	60	182*
Rõõwimisi	58	66	88	306
Kõbusewargusi	ei ole teada	28	68	310
Murdwargusi	712	696	644	1.236
Sihwargusi	5.918	7.314	7.566	10.500

Kuritegude läbi teffinud kahjusumma oli aruande aasta jookjuf 318.903.370 m., peale selle õnnetuste läbi teffinud kahju 113.069.397 m. Kahjusumma on tule läbi teffinud: tulega ettewaatamata ümberkõimise läbi 28.504.826 m. ja süütamiste läbi 31.472.859 m.

Ülejäään summa, 258.925.685 m. on warguste ja muude kuritegude läbi teffinud, mis umbkaudu iga kodaniku kohta teeb 213 m.

Awalikuts tehtud kuritegused, peale süütamiste, 118.370.754 m. wäärtuses. Süütamisi awalikuts tehtud 17.272.983 m. wäärtuses.

Kuritegude jälgimine.

Peale kuritegude, mis näidatud statistilises tabelis, on aruande aasta jookjuf krim.-politsei toimetuses olnud weel wälispolitsei poolt registreeritud ja krim.-politseile jälgimiseks üleantud kuriteod. Nendega kõffu kujunets krim.-politsei tegevus üffikute kuude järele järgmiselt:

Ku.	Iseiswalt üleswõdetud kuriteod.		Wälispolitsei poolt üleantud.		Kõffu.
	Üldarw.	Awalikuts tehtud.	Üldarw.	Awalikuts tehtud.	
Jaauar	956	532	219	72	1175
Weebruar	705	437	283	64	988
Märts	823	523	261	77	1084
Aprill	941	563	232	46	1173
Mai	850	362	178	60	1028
Juuni	629	411	182	69	811
Juuli	686	464	193	70	879

*) 31ma lapjetapmisteta; lapjetapmised ei ole ka 1904—1912 a. andmetes arwesse wõdetud.

Kuul.	Sfetselwalt üles- wõetud kuriteod.		Wälispolitsei poolt üleantud.		Kokku.	
	üldarw.	Awalikuks tehtud.	üldarw.	Awalikuks tehtud.	üldarw.	Awalikuks tehtud.
August	694	461	269	58	963	519
September	727	401	169	57	896	458
Oktoober	751	399	194	72	945	471
November	660	359	136	63	796	422
Detsember	808	391	187	78	995	469
Kokku	9230	5529	2503	796	11733	6323
Awalikuks tehtud	59,9 %.		32 %.		55,2 %	

Wälispolitsei jälgida on seega jäänud 31.387 juhtumist miinus 2503 = 28.884. Nende hulgas on umbes 20.000 sündmust, mis puutuvad otsekohe awalikku korra allahoidmisesse, nagu katelused, ähwardamised, auhaawamised, jooitud olek, administratiiv määruste rikkumised jne. Wäitsemad krim. kuritegusid on wälispolitsei jälgida olnud seega umbes 8.900. Kui see arw wälispolitsei aktiiv ametnikkude arwu 725 peale ära jagada, tuleb igapähe kohta 12 sündmust aastas. Järelikult ei ole kuritegude jälgimisest ojarõtmise wälispolitseid aruande aastal tema otsekohe ülesannete täitmisest liiasti eemale liikunud.

Iga krim.-politsei aktiivametniku kohta on aga aasta jooksul tulnud läbiwõtta 11.733 : 110 = 107 juurdlust. See on igatahes tööhull, mida praeguse koosseisu abil wõib ära teha. Peaks see weelgi tõusma, siis kannataks selle all awalikutstegemise %. Seda wõib juba aruande aasta jooksul tähele panna: suwekuude jooksul, mil kuritegusus wähem, on tektmine awalikutstegemise % 65, kuna teistel kuudel läbiwõtta 53% awalikuks tehtud.

Sündmuste läbi tekkinud kahjummaast langeb krim.-politsei otsekohe ülesannetes olnud juurdluste peale 179.960.454 m. seega 56% üldjummaast. See jumma juureneb tuurawalt 2503 juurdluste läbi, mis wälispolitsei poolt krim.-politseile üleantud. Kahju jummaast on tule läbi tekkinud: tulega etteawaatamata ümberkäärimise läbi 1.419.675 m. ja süütamiste läbi 13.911.448 m., kuna warguste, rööwimiste ja muude kuritegude läbi tekkinud kahju 164.629.331 m. Wiimastest jummaast on awalikuks tehtud 92.299.596 m. ning kaotifilainud wäärtused kahjukannatajatele juurelt jaolt tagasi antud.

Kuritegude jälgimiseks maale ja teistes linna-desse on aasta jooksul ametnikka lähetud 3968 korral kogufestwusega 8137 päewa.

Kuritegijaid on aasta jooksul arreteeritud 4094, nendest kohtu-uurijatele ja kohtutele edasi antud 2096, kuni kohtu otsekohe wabastud 1998.

Arreteerimise juures on ettetulnud wastuhakka-

mihi ja põgenemise katseid 149 korral, kus juures 25 juhtumisel kinniwõtmisel sõjariista tegelikult tarwitusele tuli wõtta. Peale selle on sõjariistus kuritegijatega olnud wastastikkusi lastmisi 17 juhtumisel; seal juures on 7 kuritegijat haawata ja 11 surma saanud. Lastmisel on ametnikka haawata saanud 3 ja surma 1.

Aasta jooksul on wangimajadest wangistid põgenenud 169, nendest krim.-politsei poolt uuesti tabatud 72.

Kriminaalpolitsei poolt awalikuks tehtud kuritegijatest on aasta jooksul kohtute poolt mõistetud: sunnitööle 116 ja surma 43 isikut.

Aasta jooksul on kuritegijatest Bertillon'i süsteemi järele registreeritud 2825, mis endijega kokku ligi 9000 registreerimiskaarti wälja teeb.

Uksalus krim.-politsei asutuste wastu on rahwa hulgas rahuloldawana püsinud. Seda tõendab suur ülesandmist arw, millega otsekohe pööratud krim.-politsei poole. Sagedasti sõidawad kahjukannatajad maalt mitmekümne wersta kaugusest krim.-politseisse, et isiklult ülesandmist teha ehk neil küll wõimalus ei puudu ülesandmisega pöörata kohaliku raiooniülema poole.

Arwesje mõttes, et mõddalainud aasta kuritegususe statistika järele juuremate kuritegude arw riigis mitte üksnes püsimine ei ole jäänud, waid mitmete kuriteolukude juures on isegi märgata ehk küll wäikest, kuid siiski järjekindlat kahanemist, loodab peawalitus, et meeskonna juurendamise küsimuse üleswõtmiseks edaspidi wistiski tarwidust ei teeki. Küll oleks aga soowitaw, et peawalituse poolt käesolewal aastal esitud ojarõndade koosseisude ja palade muutmise kawa peatjelt kinnitamist leiaks, mis wõimaldaks praeguseid tödjõudusi otstarbekohasemalt ära kasutada.

Esimese kahe aasta jooksul on ojarõndad tehnilise warustuse poolest rahuldud kõige hädalisemate abinõudega. Puuduwaid abinõusid kawatseb peawalitus aasta-aastalt juure muretsjeda. Cestläätt oleks nimetada liikumissabinõude täiendamise jalgrataste näol. Oja neist on juba käesolewa aasta eelarwes ette nähtud. Selle järele tuleks asuda politsei-koerte kaswatuse ja õpetamise juure.

Ametnikkude ametoskuse täiendamise poolest on politsei kursuste kaudu meidike edasi jõutud. Kuid arwesje mõttes kursuste liihikest kestwust — läbiwõtta 3 nädalat iga kursus — wõidi nende kaudu üksnes kõige algulimaid teadmisi pakkuda. Teisets peawad need ametnikud, kes pärast kursuste lõppu ametisse astuwad hoopis ilma teoreetilise ettevalmistuseta jääma. Seepärast tuleb lähemal ajal tõsiselt mõtlema hakata awaliste kursuste ehk politsei kooli peale. (Järgneb.)

Wenemaa salakuulajate organisatsioonid.

Salakuulamine ulatab kaugesse minewikku ja oli tarwitusel juba wanade Rooma riigi sõjavägede juures, nagu seda tolleaegsetest sõjakäikude kirjeldustest näeme. See oli aga enam vähem juhusline ja sai korraldatud lahingute ootel. Mingeisugust alalist organiseeritud spionashi sel ajal ei tuntud. Hiljemalt kujunes aga salakuulamine alalisteks tegevuseks ja seda korraldati rahwojal samasuguse energiaga, kui sõja ajalgi. Neeranis wialine mõiste ja korraldusviisi omandas salakuulamine ilma sõja eel ja selle kestmisel.

Prægusel ajal mõistetakse salakuulamise all üldse teadete kogumist mõraste walitajatele riigi seisukorra, tema sõjawäelise jõu, juhtide ja kindrustuste üle, mis määratud riigi välisjulgeoleku kaitseks. Salakuulajateks mõivad olla nii riigis alalistelt wiibijad, kui ka wäljast sisetulnud isikud, igast rahwusest ja seisusest, ühe sõnaga iga inimene, kui tal selleks tarwilised omadused on. Mõib kindlasti ütelda, et ei ole ühtegi seisuslist ega waranduslist ringkonda, kus ei mõiks olla salakuulajaid.

Suuremaks spionashi ja igasuguse kihutustöö organisatsioonideks mõrastes riikides mõib praegusel ajal kahtlemata Nõukogude Wenemaad nimetada. Ei ole pea ühtegi maamurka, kus enamlaste agendid karja kaupa oma urgitsemise tööd ei teeks. Neid mõib igal pool leida. Oma ülesannete järele mõib neid kahte osasse jagada: ühed, kes kiskujuste mõtetega tödliste ja rahwa maske seas äsitusetööd teewad ja „üleilmist remolutsiooni“ õhutawad ja teised, kes riigi majanduslike ja poliitilise olukorra ja kaitsewägede ja abinõude üle salaja teateid koguwad ja neid oma kiskijale edasi toimetawad. Esimesed efinewad tihti awalikult, nimetades ennast tödliste juhtideks ja proletariaadi elukorra parandamise eest mõitlajateks, kuna teised alati omi ülesandeid warju katte all täidawad. Mõlemad saawad Nõukogude Wenemaa walitajatekt kindlat palka, kui ka igasuguseid toetus- ja kuluraha.

Dma agentideks tarwitab Nõukogude Wenemaa juuremalt osalt tödlisi, kes omaks tunnistanud kommunistilised waated, kui ka mitmesugused keskklassi kaswandikke. Balti riikidesse saadetakse enamasti agentidena siit Wenemaale läinud isikuid, sest nende ilnumist on õige kerge maskeerida kodumaale tulla tahtmise ja Wenemaal walitsewa nälgahäda wäljalpamatamatusse seletusega. Ka meie riik on nende alalisteks tallorimaaks saanud. Ilka ja uuesti sijnemad awalikult saanud ja kinnimõdetud organisatsioonide asemele uued organisatsioonid ja jatkawad oma urgitsemistööd. Seda võimaldab enamlastele raha, mida nad selle töd peale kerge käega suuremate summadena wälja annawad, mis mõtlemata ja kerge waetwaga raha saada tahtjaid nende teenistusse meelitab, jelle peale waatamata, et sala-

kuulajate tabamise korral, ka rahwojal raske karistus ähwardab.

Alles hiljuti, ja see oli läinud aasta sügisel, mõistis sõjawäe ringkonnakohus Tartus suurema salakuulajate organisatsiooni liigete üle kohut, kus mitmed kuni 20-ne aastani junnitöödele mõisteti. See organisatsioon sai awalikult ja mõeti kinni jama aasta kewadel. Nüüd on käesolewa aasta jaanuarikuul lõpul Wabariigi kaitsepolitsei poolt uus jama-sugune organisatsioon awalikult tehitud ja tema tegelastena liigi 20 isikud kinni mõdetud.

Nagu asja uurimisel selgunud, on wiimane organisatsioon oma tegevust mõne kuu päxast peale efinema liitwõerimist alanud. Selleks oli Pihkwas asuwast M. Wenemaa wastuluuramise osakonnast, kus juhatajaks eestlane Sammel, walenimede all Eestiisse saadetud keegi Model ja wähe hiljem keegi Kamberg. Nad olid määratud kohapeal-salakuulamist juhtijateks-peareferentideks ja nende asukohaks sai Tartu. Siit saatsid nad igasse tähtsamasse linna kohalisteks referentideks omad agendid, luues nii üle terve riigi agentuurwõrgu. Kohapealised agendid kogusid isiklikult ja kaastödliste läbi teateid ja saatsid need kirjerite läbi Tartu peareferentidele, kellede ülesandeks oli teadete kontroleerimise korraldamine ja edasihaatmine Pihkwa. Liikumise hõbustamiseks Tartu ja Pihkwa wahel olid ameti seatud piiriäärjetele küladesse, eriti Pesheri ümbruskonda, mitmed wäiksema kohapidajad, kes kindlat kuupalka said ja oma hobustel käikjalge edasi-tagasi wedasid. Raudeed tarwitati jelles sihis wähe.

Mõlemad peareferendid Model ja Kamberg kandisid juuremalt osalt Eesti õhwitseri wormikriideid, mis neile enam wabadust liikumises võimaldas. Siiski läks kaitsepolitseil torda neile jälgile saada ja walwepidamise läbi sel minutil tabada, kui nad kolkku olid tulnud Pihkwasst saadud instruksioone ja käste läbiwaatama. Läbiotjimisel leiti nende juurest juur kogu dokumente, mis nende tegevust ja agentide asupaikasi paljastasid. Neist näitus, et neil referent-salakuulajad olid Tallinnas, Narwas ja Pesheris ja agendid teistes linnades. Mõik nad olid märgitud numbrite ja tähtede järele. Nii oli peareferendi Modeli numbriks 8—B₂ ja Kambergi numbriks 5—A₃; Tallinna resident kandis numbert 7—A₃ jne. Nende numbrite järele adreseeeriti neile ka kõik kirjad ja saadi agentidest teadaanded. Õigeid nimesi ükski kujukil kirjas ei tarwitarnud.

Mõik see jaotamine ja nummerdamine oli korraldatud Pihkwasst, kust tihti ka uusi agentisi juure saadeti. Kolkkuhaamisel juuretulejatega, keda ei tuntud, tarwitati üks teise tunda andmiselks teatawat parooli (peafõna), mis wahel pitaks kõnelemiselks

lujunes. Nii tarvitati Narwa residentide tutvustamisel järgmist dialoogi:

— Tere majaperemees!

— Mis on armas, kas võiks millegiga kostitada?

— Ei minule ei ole isiklikult kostitamist tarvis, aga minu vanemale vennale ja!

Sellest tundsid nad üksteist.

Veel palju teisi ettevaatuse abinõusid oli neil tarvitusel, et sissetulkmise eest hoida. Raudteel ei tohtinud salakuulajad millaski otseteed sihile sõita, vaid ilka vaheldamisi — üks aja raudteel ja teine jala. Crti oli keelatud juurematest jaamadest rongile minna ja maha tulla. Selle kohta on pill juhatuskiri antud, mis lähemalt sõiduplaani ära määras. Näitajeks: oli tarvis agendil Tartust Petseri piirini sõita, siis pidi ta Tartust kuni Võo jaamani jala minema, sealt võis Sangaste jaamani raudteel sõita; Sangaste jaamast kuni Karula jaamani tuli hobustega sõita ja sealt edasi kuni Tüdermani ehk äärmisel juhtumisel Petserini võis jälle raudteed tarvitada, kuna sealt ilmtingimata hobusega edasi pidi liikuma. Tartust Tallinna sõidul maksis järgmine kord: Tartust hobusega kuni Kärlmani, sealt raudteel kuni Tamjala jaamani; Tam-

jalust hobusega ehk jala kuni Veshjeni ja sealt raudteel kuni Ülemiste jaamani, kust jala Tallinna tulli läia. Tartust Narwa sõidul tarvitati kuni Tamjaluni samasuguse korda, kui Tallinnagi, kuid sealt sõideti edasi hobusega Kabala jaama ja Kabalast raudteel Korfi jaamani, kust jala Narwa mindi. Riisamajuguse korra järele sõideti kisharopalisel raudteel, kus juures kindlasti oli keelatud rongile minna, ehk maha tulla Tallinnas, Wiikandis, Mõisakülas ja Pärnus. Cestirja lõpus, mis Cesti keels, kirjutatakse: „kordan, et sealpool piiri liinid peavad korras olema, mis Teie alla kuuluvad. Nõnda samuti ka residentid ja agendid ei tohi ühes kampas olla ja kui see peaks korduma, siis on sissetulkmine kohe läes. Kes sealpool Teie juhatuse alla ei painuta, ehk digem ütelda, ei painuta nende juhatuste ja otstuste alla, kohe teatage ja nii kuuaks, kui minu käest selle kohane juhatus tuleb, ajutiselt töö juurest eemale jätta. Riisama ka ühendus temaga ära katkestada“. See allkiri on Pihlwas 10. jaanuaril j. a. nr. 4 all kirjutatud ja „lsm. 8—B/2“ j. t. peapresident Modelile adresseeritud.

(Särgneb.)

Küsimised ja kostmised.

1057. Engeja nr. 1076. Küsimine. Wabariigi Walitsuse otfusega on lubatud nendele ametnikkudele, kes vähemalt kaks aastat riigi teenistuses on olnud, üks kuu puhkust. Kas tuleb pärast sõjawäest wabaksjaamist eraisikuna sõjawäe ajutuses teenitud aeg ka riigiteenistuse hulka arvata puhkuse saamisel?

Wastus. Ja tuleb; arwamine, et peale sõjawäest wabaksjaamist wabatahtlikult sõjawäe ajutuses edasiteenimist „eraisikuna“ teenimiseks loetakse, on ekslik; kes üks kord misuguses riigiasutuses teenib, ei ole eraisik, waid teenib riiki ja kõikide nende peale on puhkus ka laiendatud.

587. Politseiülema abi — e. Küsimine. „Politseilehes“ 18. weebr. j. a. nr. 11 seisab küsimine nr. 391 riigimaksude sissewõtmise korral wõetawa lisaraha tagasimaksmise asjus sel korral, kui maksjalune maksust wabastatakse ehk maks

wähendatakse. Wastuses seletatakse, et lisaraha tagasimakssta ei tule. Samas lehes ametlikus osas on herra politseipeawalitsuse ülema ringkirja 31. jaan. j. a. nr. 565/6272 juures saadetud rahaministeeriumi ettekirjutuses öeldud, et renteis peab olema politsei deposiidis alati ülemäära sissewõetud summade tagasimaksmiseks tagawara, millest oletama peab, et lisaraha ikkagi tagasimakssta tuleb. Kumbat seletust tuleb nüüd maksmaks lugeda, kas „Politseilehe“ wastust wõi rahaministeeriumi seletust?

Wastus selle küsimuse peale leidub rahaministeeriumi wahikirjast 30. maist j. a. nr. 16327, mis 13. juunil j. a. nr. 4426/41721 politseipeawalitsuse poolt ringkirjalikult politseiülematele saadeti ning tänases „Politseilehe“ numbri ametlikus osas awaldud.

Ametlik osa.

Päewakäskudest.

Politseipeawalitsuse ülema:

10. juunil j. a. Nr. 43.

§ 13. Järwa maakonnapolitsei Cema waiwoniisemale Tiikile määran korraliku teenistuse kohuste täitmise eest autasu 500 marga suuruses.

13. juunil j. a. Nr. 44.

§ 1. Tänaasel kuupäewal minule lubatud ametireijule arwõites, panen peawalitsuse ülema kohuste täitmise ajutiselt oma abi herra Reiman n'i peale ja abi kohuste täitmise politsei-inspektor Jakobson n'i peale.

Alus: Herra sisetministri resolutsioon 13. juunist 1922 a. minu raportil.

13. juunist j. a. Nr. 45.

§ 13. 22. mail j. a. lullus Wabaduse platfil tramwaalt, wiimase liikumise ajal, keegi tundmata elatanud meesterahwas maha, kus juures wähemaid wigastusi sai. Suhtumisi wiibis seal waudtee politsei kordnik Hans Feldmann, kelle teenistuse koht-kohilla jaamas liiswopolitsial waudteel, kes ajawit-mata õnnetule appi tõttas: wiimase tramwaile aitos ja oma eluforteri toimetas. Sarnane tähelepanelit-kus ja oma ameti kohustest arusaamine on kiidu-wäärat ja seda rohtem, kui lihtne kordnik eestjuliti. politseirittuna ehneb. Nüüd on nimetatud tundmata ifil kordnik Hans Feldmann'ile tänutähets 500 marka annud, misjagune summa herra sisetministri lubaga wiimasele edasi anda. Ühtlasi atwaidan te-male eestjulitiku politseiritu ülesande täitmise eest teenistuse nimel tänu.

Rohtuministeeriumi määrus

Ratwere-Paide rahulogu ringkonna kohtu-uurijate tööpittfondade muutmise üle.

16. juunil 1922 a. Nr. 4.

1. Üra kaotada Ratke kohtu-uurija jaoskond ja jelle asemele moodustada Ratweres uus, nimetades seda „Ratwere II. kohtu-uurija jaoskond“; endine Ratwere kohtu-uurija jaoskond nimetada „Ratwere I. kohtu-uurija jaoskond“.

2. Kohtu-uurijate tööpittfondad Ratwere-Paide ringkonnas määrata järgmiselt:

Ratwere I jaoskond (asupait Ratweres) — Ratwere linn; wallad: Ratwere, Maspere, Palmse, Wihula, Warangu, Hajala ja Sõmeru (Wirumaal).

Ratwere II jaoskond (asupait Ratweres) — Kunda alew; wallad: Paaswere, Wenewere, Paba, Rägawere, Koela, Rütli, Porkuni, Kalwi, Kunda — Malla ja Umbla (Wirumaal).

Tapa jaoskond (asupait Tapal) — Alewid: Tapa ja Umbla; wallad: Umbla, Einmanni, Lehtse, Nõmkiila, Kappu, Abu, Liigwalla (Järwamaal), Salla, Awanduse, Wao, Wahnja ja Salki (Wirumaal).

Paide jaoskond (asupait Paides) — Paide linn, Türi alew; wallad: Allitu, Anna, Eäna, Kirna, Koigi, Kufema, Mäo, Särewere, Äru, Wahaästu, Wäätja, Wõhmata ja Weinjärwe (Järwamaal).

Jõhwi jaoskond (asupait Jõhwi aletwis) — Jõhwi alew; wallad: Jõhwi, Järwe, Kohtla, Erro, Maida, Illuka, Jijaku, Tubolinna, Püski, Mäetaguse, Wokta, Awere ja Waiwara (Wirumaal).

Narwa I jaoskond (asupait Narwas) — Narwa linna lounapoolne oja Jamburgi maanteest, Hermani tänawast ja Tallinna maanteest, Peetri turg maha arwatud; wallad: Wasfnarwa, Mustajõe, Skarjatina ja Kose.

Narwa II jaoskond (asupait Narwas) —

Narwa linna põhjapoolne oja Jamburgi maanteest, Hermani tänawast ja Tallinna maanteest ühes Peetri turuga; Narwowa-Jõesuu alew; wallad: Peetri, Joala ja Narwowa.

Rohtuministeeriumi teadaanne.

Narwa 3. jaosk. rahukohtunik algas tegetu 1. juunil j. a.; kantselei asupait on Narwa linnas, Ingeri tän., Pantselejowi majas.

19. juunil 1922 a.

Nimetused.

Politseipeawalitjuse ülema päewatäwaga.

Politseipeawalitjuses teeniw wabapalgaline piiri-politsei ametnik Meffander Gutmann lugeba wabapalgaliseks piiripolitsei ametnikuks politsei jaos-konna ülema õigustega.

Piiripolitsei Tallinna punkt ülema kohuste täitja Roman Pawiani'ni kinnitan selle ameti peale, ar-wates 13. juunil j. a.

Ringkirjadest.

Sisetministri (omawalitjuse asjade peawalitjuse alal) 10. juunil j. a. nr. 1923. Kõikidele maakonna-walitsustele ja maakonna politsei ülematele.

— Maal laiemalt ringi liikudes, selgub, et meie teed, ennesõjaaegsete teedega võrreldes, õige halwas seis-korras on: nad on laimelised, aukliied ja roopalised, krammid nende ääres sagedasti puhastamata ja wõ-jastifuga kaetud, sillad korratumas olefus, kohtades, kus sillutamis kruusa asemel kividega toimetatakse wõi kus kiviine kruus sagedasti luni rufasuuruste jämedate kividega kaetud jne. Kõik need asjaolud raskendawad teedel liikumist, lõhuvad sõiduriistu ja jätawad ülesõlje õige halwa mulje meie teede kor-raldusest järele. Kuigi seda nähtust osalt mõdda-lainud sõja ja puudulikkude teede määruste ning puuduliku teede jaotuse arwele kirjutada wõib, ei wõi siiski mitte tähendamata jätta, et teede korras-hoidmist teetegemise kohustuslastelt mitte küllalt energiliselt ei nõuta, teedeparanduste wastuwõtmist liiga järelandlikult ja pehmelt toimetatakse ja et la järelwalwe teede korras-hoidmise üle mõrl on.

Seda silmaspidades ja arwesse wõttes, et kõige lähemal ajal maakondades kewadine teede remont lõpeb, pean tarwiliks maakonnawalitsuste ja po-litsei ülemate tähelepanemist juhtida, et teede wastu-wõtmist, rewideerimist nüüd ja edaspidi kõige ener-gilisemalt toimetada ja selle järele walwata tuleb, et teed kõikide praegu makswate eestirjade järele jälle heaske lorda oleks seatud.

Teede rewideerimisel tuleb iseäralist rõhku selle peale panna,

1. et tee pind enne kruitamist kõwaks ja taha-jets oleks tehtud ja siis tarwiliku kruusa kor-raga kaetud, kus juures tee ääred õige kõrgusel ja tee keskkoht wähe kõrgem peawad olema, mitte aga nif, et aegub pannakse lahkest kruusa

täis, mis sealt lohe wälja jõtkutakse, mille tagajärjel augud ja laine põhjad veel sügawamaks muutuvad. Peaks tasanamiseks enne kruusa panemist kiva tarwitama, siis peawad need tükkideks lõhutud olema, kus juures tükkide läbimõet mitte üle ühe tolli olla ei võiks. Põhjapoolseis rüügi ojas, kus üksikutes kohtades, maksima korra järele, teesid kruusa ajemel lõhutud kivi prügiga fillutada on lubatud, ei võiks nende kiwitükkide läbimõet niisama ühest tollist üle tõusta.

Teede remondi lõpul tulewad kõik kivid, mis eelpool tähendatud läbimõedust suuremad on, teelt ära koristada;

- 2. et kraawid teede ääres ärakupastatud ja wõhastil teede ääres äraraiutud oleks;
- 3. et fillad teedel korras ja tarbeforral käepuudega ehk teiste kaitseabinõudega warustatud oleks;
- 4. et teedel, kus jeda maffew ford nõuab, teenäitajad ja werstapostid üles oleks seatud.

Teed, mis rewideerimisel wastuwõtmata jääwad, peawad hiljemalt kahe nädala jookjul peale rewideerimist korda seadnud olema. Üksikute sildade jaoks, mille kordajeadmine suuremat tööd nõuab, võib nende tööde jaoks pikem tähtaeg määrata.

Teede rewidentidel tuleb minu ringkirja 13. oktoobrist 1920 a. nr. 2839 silmaspidada („Riigi Teataja“ nr. 175/176—1920 a.). Wallawanemate, nende abide ja teekohustustlaste kohta tuleb niisugusel korral, kui nad oma kohusid ei täida ehk nende täitmisel hooletud on, kõiki koristusi ja teisi abinõusid, mida seadus ja üllemaltähendud ringkiri ette näewad, kõigewaljumalt tarwitusele wõtta.

Üleüldse tuleb kõiki abinõusid kässile wõtta, et meie teed kõigeliühema aja jookjul jälle tarwilikult korda saaksid seatud.

Teede seiskorwa üle palun mulle lohe pärast wastuwõtmist ja rewideerimist põhjalik ülewaaade saata.

Maafonna politsei ülemate tähelepanu juhiti eriti selle peale, et nad lõpuliiku teede wastuwõtmist-rewideerimist peawad toimetama, kas ise ehk jaoks konna ülemate kaudu. Milgil tingimisel ei wõi jeda ülesamet panna raiiooni ülemate peale.

Teede kordajeadmises peab maafonnapolitsei käesolewal aastal erilist järelwalwet tarwitama, ka 3 järgu (tühelkonna) teede kohta, mille wastuwõtmise suuremas osas maafondades ülaltähendud minu ringkirja kohaselt maafonnawalitjaste teedewidentide peal lajub.

Politseipeawalitjuse :

19. juunist j. a. Nr. 4579/44926.

Sifaks siseministri ringkirjale 10. juunist j. a.

nr. 1923 (Omawalitjuseasjade peawalitjuse kaudu) teatab politseipeawalitjuse, et wallawanemaid ehk nende abisi, kes oma kohuseid teede korraldamise alal ei täida ehk nende täitmisel hooletud on, wõiwad wastawad politseiulemad oma äranägemise järele ka ise koristada rahatrahwiga kuni 500 markani ja arestiga kuni seitsme päewani.

Muus: üld. Ruberm. Wõutussead. §§ 842, 18 märkuse lisa §§ 32 ja 34 (Wäänemere kub. walla omaw. sead.) ja Wab. Wal. poolt 30. sept. 1921 a. wastuwõetud seadus rahatrahwide tõrjendamise kohta.

Rahaministeerium. Dtskoheste maksude peawalitjuse.

30. mail j. a. Nr. 16327.

Politseipeawalitjusele.

Peawalitjuse teatab Teie wahetirja peale 25. aprillist j. a. nr. 2804, et peawalitjuse rahaministri abi nõusolekul otustatud on lijaraha tagasimaksmist annult niisugusel korral toimetada, kui lijaraha efektsel korraldusel sissenõutud, kuna aga maksu allanduse korral, ehk mõnel teisel farnasel juhtumisel otjastatud on lijaraha üldse mitte tagasimaksta. Ülemäärane sissenõutud lijaraha summasid tuleks selle ajutuse poolt tagasimaksta, kes kahelordse maksu sissenõudmises süüdi. Kui näituseks on ses süüdi politsei ajutus, mis küll harwasti, kuid siiski ettekulla wõib, tuleb ülemäärane sissenõutud summa politsei ajutusel tagasimaksta, on effitus aga rentei wõi peawalitjusele alluwate ajutuste läbi tekitatud, sünnib tagasimaksmine peawalitjuse poolt.

Ringkirjalikult saadetud 13. juunil j. a. nr. 4426/41721 politseipeawalitjuse poolt politseiulematele teadmiseks.

17. juunil j. a. Nr. 3256.

On juhtumisi ettetulnud, kus politseiametrititud Teile 28. aprillil j. a. nr. 1270 all saadetud wormifirjeldusest kinnipidandus ei ole, hääranis samel kantawate kaitsewäerwi ülikondade juures.

Sellepärast tuletab politseipeawalitjuse weel kord meelde, et jumekuudel tuleb kanda kergest kaitsewäerwi materjaalist ühewärwulist (pruuni) ülikonda, mis täiesti wormifirjeldusele wastawalt walmistatud oleks, kuid ilma igasuguste erinewate kantideta, kaitseimbrikuteta ja amet-märkideta, peale pagunite wormikuul, mis tumerohelisest riidest heleroheliste kantidega ja tähtedega (nagu hariikud) peawad olema. Kaitseimbrikutud ja krae peawad samast riidest olema, millest ülikond on.

Tähed õlalappidel kui juwe-nii ka talirietel ja palitil tulewad kanda mitte nurgeti pikki õlalappi, waid külgepidi.

Westenurk.

Detektiiv X-kiirtega.

Arthur Reewi jutustus.
(2. järg.)

Waevalt jõudis Craigh kirjad tagasi panna, kui ateljee üks avati ja ma hästi riides noort naisterahvast, nähtavasti ammu Londonis elutsenat wäljamaalast, nägin.

— Ah, wabandage, — ütles ta. — Ma kuulsin häälti ja mõllesin, et Roda sugulased prowintssist siia on sõitnud ning et ma neile kasulik mõttsin olla.

— Tere, miis Trouville, — lausus Blight, nähtavasti oma inimene kunstnikkude koloniis. Ta tundustas mind noore meiega ja lihas juure: — Miis Rita Trouville oli miis Flemingi lähedane sõber, tema ateljee on järgmise forra peal.

Miis Trouville wabatas meiega mõned sõnad, jättis jumalaga ja läks minema. Mul jäi mulje, et ta juft jels otstarbekas oma surnud sõbranna ateljeesse sisse astus, et näha, mis seal sünib.

Meie jätsime Blightiga jumalaga, peale selle kui kokku olime rääkinud, et õhtul kohtuasti juures temaga uuesti kokku saame. Selle järel läks Kennedy jama maja õue ja kuhus keldrikambri elawa pühkmeorjaja wälja.

Ma tabatsin näha miis Flemingi korterist wäljapühitud pühkmeid, — palus ta ja andis pühkmeorjajale juure hõberaha.

— Kõik pühkmed maja sellepoolsetest korteritest on siin, — wastas pühkmeorjaja, pungil täie koti peale näidates.

— Ka miis Trouville korterist? — küsis Craigh.

Pühkmeorjaja nokutas peaga ja puistas terve koti siju keldri põrandale. Kennedy loopis pühkmed oma jalutuskepi otjaga laiali, aegajalt ettepoole lumardades, et hoolsamalt waadelda üht eht teist laasi eht nõu liidu. Ta oli juba üle poole koti sijuft järel uurinud, kui ta wäikese tõmmu etteketita pudelikese tüki leidis, mis enesele me untsi mõis mahutada.

Kennedy tõstis nad ülesse, nuujutas, ei lausunud midagi, kuid kortjutas kulmu. Nähtis siis laasi tüki esed atlas paberisje, tänas pühkmeorjajat, ja meie läksime wälja õue.

— Ma katjun Faberiga kokku saada, — tähendas ta, kui me koju läksime. — See igatahes midagi halba ei tee.

Meie õnneks oli noor miljonäär, kunsti warade forjaja, kodus; tema käes oli terve oma ette uhtse elumaja, mis ta päranduseks oli saanud. Meie efitteleme endid temale. Peale mõne sissejuhatawata kõneläanu, ütles ta:

— Miis Flemingi surm rujuk mind wäga. Ma tundsin ju teda wäga hästi.

Kennedy ei rääkinud midagi, aga ma aimasin, et

ta heameelega Faberilt oleks küsinud, kas mitte tema miis Flemingi ateljees see jaladusline küla-line ei olnud, kelle sõdginud taiks korda tema laual leidusid.

— Wististe tunnete Teie Watteau pilti „Newade pidu“? — küsis Craigh peale mõne uue wäikese tähtsusega kõneläanu.

— Aga, muidugi, — wastas noormees rahulikult.

Faber hakkas nähtawa heameelega tähendatud pildi wäartusse üle arutama ja mulle näis, et ta elawalt ja põhjalikult kõneleb, mitte puudutada tahtes temale raskest noore kunstniku surma küsimust.

— Ja, ja, — kõneles Faber, — Teie teate wist, et „Pidu“ kujutab kantšijate gruppi. Arwatakse, et tšentraalne kuju pildistab kirglist ja armukadedat de-Montespagne'i, kelle ajemele Ludwig XIX. südamese de-Mentenon ajus. Kreegi ei arwanud Watteau't portretistiks, ometigi on see „Pidu“ üks kogu ilusaid näoilte. Ja, ta oskas maalida näoilte, imestustäratatawad ja täpipealkeid miniatüür näoilte.

Faber tõusis tugitoolist üles. — Mul on selle „Pidu“ loopia, — lihas ta juure ja mis meid oma wäikese pildigalleriisse.

Meie filmitsejime kawa „Pidu“ tšentraalset kuju. Tema ilusad surm ümbrihetwades joontes tundus waljus; tumedatest filmadest paistis kavalus.

Midagi jelles näos tuletas mulle Rita de-Trouville'i meele. Mõlema ilusa naesterahwa näojoontes wäljendas mõimetuus mõistlajatega leppida.

Meie tähelepanu meeldis Faberile.

— Kui palju kuritegusid mõiks inimene jarnale naisterahwa mõidusliku mõju all alles kordajata, — tähendas Craigh. — Aga on Teil teada, et räägitakse, nagu olewat „Pidu“ algupära miis Flemingi käes hoiul olnud ... ja et see kadunud on?

Faber waatas järgimõdda meie mõlema otja ning mitte üks lihas tema näos ei liikunud.

— Ja, ja — wastas ta rahulikult.

Ma ei mõinud aru saada, kas oli ta ennaft selle küsimuse wastu walmistanud wõi ei pannud Craighi küsimus teda tööpoolest mitte segadusse. Igatahes lihas noor riikas wähe naeratades juure:

— Rääte, ifegi tema näoilpi di pärast pani leegi oma elu ja au kaalu peale.

Muidugi kujutas fanaatiline kunsti harrastaja enesele ette, et warast juhtis see, mida hingeteadlased „idées fixe“ nimetawad ja et kuritegu oli täide wiidud kunsti wara omandamise otstarbel, aga mitte amelihe kasu pärast.

— Aga ikkagi, — tähendas kuwalt Craigh, — waremad näitused, olgu juhtumine Gainsborough „Sertsojinnaga“ ja „Donna Lisa“ wargus, tunnis-

tasid, et kunsti wargad ei ole jügugi mitte juhitud armastujest iluduse wastu, waid lihtsalt omakasjult. Arwan, et ka „Montespane“ on warastatud wäljalumastamise sihiga.

Zaber waitis, nähtawasti oodates, et Kemedu edasi kõneleb.

— Kas Teie ei lubaks mulle mitte üleswõtet teha Teie „pidust“? — küsis temalt Craigh. — Kui algupära ülesleitakse siis wõrdleme meie teha üleswõttega.

— Olge hea, — ütles kunstifollektionäär nõus olles. — Ei juhtu ma kodu olema, kui Teie aparaadiga tulete, siis juhatab Teid mu teener; ma annan temale wastawa käsu.

Sel filmapilgul kõlises telefon ja ennem kui meie jõudsime Zaberit tänada ja temaga jumalaga jätta, wõttis ta kõnetoru.

— Kes kõneleb? A, — mijs Trouville! Kuidas

Teie käsi käib? Ja... hm... Ja, ja; ma kuuln.

Kad kõnelesid mõni minut. Zaber, juuremalt osalt, pastas ühesilbilijest. Wõib olla kardis mind ettekujutus, kuid mulle näis nagu oleks kunsti-follektionäär vahutust tunnud. Kui noormees kõnetoru käest ära pani, paistis mulle jälle, et Zaber kahklewa pilguga meie offa waatas.

„Mis sugused juhted on temal mijs Ritaga?“ — küüsin ma mõttes eneselt.

Järgmisel filmapilgul jätsime temaga jumalaga ja astusime tänawale. Kemedu waitis.

— Täna pole meil enam midagi teha, Walter, — tähendas ta wiimaks, taskufella waadates. — Lähe heme linna laboratooriumi, doktor Lesley juure, nagu ma Blightile lubasin. (Järgneb.)

Wäljaandja: Toimetuskomisjon.
Wastutaw toimetaja: K. Reinberg.

K u u l u t u s e d.

Tunnustakse makswusetaks kadumälainud isikutunnistused järgmistele nimedele peale:

Jokini, Grigori Meiksei p., ajutine isikut., w. a. Irboska wallaw. 12. 6. 20. (3367)

Grinin, Rosalie Nikolai t., w. a. Jisaku wallaw.

Pungas, Alwine Hansu t., w. a. Maidla wallaw. 1920 a.

Kirik, Aleksander Jaani p., w. a. Mustwee wallaw. 1920 a.

Junson, Linda Karli t., w. a. Püski wallaw. 13. 2. 1920 a., nr. 507.

Nustalo, Robert Antoni p., w. a. Jõhwi wallaw.

Pentsbach, Erna Juhani t., w. a. Tall. I. pol. 1. jsk. 17. 1. 1920 a., nr. 7332. (1697)

Brusakowa, Marie Timofei t., w. a. Slobodka wallaw. 13. 12. 1919. a., nr. 833. (3532)

Kuksinow, Ignati Peetri p., w. a. Slobodka wallaw. 27. 12. 1919. a., nr. 144. (3533)

Kornilow, Meiksei Kornili p., w. a. Slobodka wallaw. 2. 5. 1920. a. nr. 3023. (3534)

Saweljew, Semen Saweli p., w. a. Slobodka wallaw. 8. 5. 1920. a., nr. 3125. (3536)

Jasõkow, Mihail Trofimi p., w. a. Slobodka wallaw. 26. 2. 1920. a., nr. 1478. (3538)

Kõiw, Mihail Martini p., w. a. Slobodka wallaw. 23. 6. 1921. a., nr. 263. (3539)

Puna, Stepan Jwani p., w. a. Slobodka wallaw. 13. 11. 1920. a., nr. 3948. (3541)

Tulu, Meiksei Nikita p., w. a. Slobodka wallaw. 1. 2. 1920. a., nr. 474. (3542)

Seppik, Peeter Saweli p., w. a. Slobodka wallaw. 16. 1. 1920. a., nr. 530. (3543)

Rekljünow, Feodor, w. a. Slobodka wallaw., nr. 3300. (3545)

Timmermann, August, w. a. Kaarma-Suure wallaw. 3. 5. 1921. a., nr. 682. (5186)

Süld, Karl Mihkli p., w. a. Rogula wallaw. 6. 5. 1921. a., nr. 33. (5187)

Kaasik, Anna Kirilli t., w. a. Kärdsla wallaw. 7. 2. 1922. a., nr. 366. (5189)

Wiitpõm, Olga, w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 11. 12. 1919. a., nr. 495. (5421)

Gurewitsch, Saara, w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 31. 3. 1920. a., nr. 6810. (5422)

Koll, Armilda Johanneste t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 13480. (8901)

Jwanjon-Sander, Joosep Peetri p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 12142. (8902)

Johanjon, Richard Ado p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 18444. (8903)

Tamm, Anna-Rosalie Mari t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 9731. (8905)

Seppa, August Jaani p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 10501. (8906)

Tamm, Peeter Karli p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 2257. (8907)

- Masing, Friedrich-Nikolai Heinrichi p.,** w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 3963. (8908)
- Baimel, Liisa Jüri t.,** w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 17027. (8910)
- Ville, Jaan Daweti p.,** w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 6275. (8911)
- Waher, Samuel Konradi p.,** w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 3294. (8917)
- Toom, Salme Johani t.,** w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 5019. (8914)
- Pipping, Elmar-Theodor Karli p.,** w. a. Tartu I. pol. 2. jsk., nr. 14705. (8913)
- Tedder, Lydia Aleksei t.,** w. a. Kawiilda wallaw., nr. 400. (8909)
- Behrsing, Julius Willemi p.,** w. a. Koeraste wallaw., nr. 366. (8916)
- Wirkus, Katta Jüri t.,** w. a. Hallinga wallaw. 9. 12. 1919. a., nr. 75.
- Pärtma, Anna Jaagu t.,** w. a. Biljandi wallaw. 30. 12. 1919. a., nr. 909.
- Peterfon, Karl Antoni p.,** w. a. Kunda alewiwal. 25. 1. 1921. a., nr. 19.
- Käbina, Harald Paawli p.,** w. a. Siaku wallaw.
- Riis, Rudolf Theodori p.,** w. a. Maidla wallaw.
- Kreismann, Eduard Jaani p.,** w. a. Maidla wallaw.
- Wolberg, Jaan Juhani p.,** nr. 1334.
- Nipernad, Jüri Jaani p.,** nr. 222.
- Cheland, Linda,** w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 18. 12. 1919. a., nr. 4454. (5423)
- Suusik, Linda.** (5424)
- Koch, Robert,** w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. 7. 1. 1921. a., nr. 1724. (5425)
- Kaldafaan, Katta,** w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 28. 11. 1921. a., nr. 9881. (5426)
- Kampus, Anna,** w. a. Nõmme pol. ülema poolt. (5427)
- Gutkin, Josephine,** w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 10. 2. 1921. a., nr. 8844. (5428)
- Wjater, Peeter,** w. a. Tall. I. pol. 3. jsk. nr. 12002. (5429)
- Sibul, Johannes Dskari p.,** w. a. Saad-järwe wallaw. 7. 9. 1921. a., nr. 1020. (6923)
- Pärtin, Jüri Eliase p.,** w. a. Kudina wallaw. 15. 1. 1920. a., nr. 117. (6924)
- Baumann, Johanna Hansu t.,** w. a. Puurmanni wallaw. 21. 1. 1920. a., nr. 777. (6925)
- Suul, Liisa Johani t.,** w. a. Tartu maak. pol. ülem. 6. 12. 1919. a., nr. 123. (6926)
- Jürgenson, Amanda Karli t.,** w. a. Kaarepere wallaw. 20. 12. 1919. a., nr. 86. (6927)
- Tunnustakse makswusetaks kadumaläinud:**
- Tõlf, Hans Hanju p.,** sõjaw. wabast. tunn., w. a. Tartu maak. R. w. ülemalt 20. 5. 1920 a., nr. 11634. (2790)
- Kask, Johannes Jaani p.,** sõjaw. wab. tunn., w. a. 2. suurtükiväe polgu ülem. 27. 4. 1920 a., nr. 1646. (2791)
- Rissant, Aleksander Kusta p.,** sõjaw. wab. tunn., w. a. E. R. soomusr. nr. 5 ülemalt 7. 4. 1920 a., nr. 1017. (2795)
- Liimat, Johan Liisa p.,** sõiduvoorimehe luba, w. a. Tartu I. pol. ülemalt 13. 6. 1919 a., nr. 4711. (6871)
- Ütt, Rudolf Gustawi p.,** isikut., w. a. Luunja wallaw. 12. 1. 1920 a., nr. 213 ja sõjaw. wab. tunn., w. a. Tartu maak. R. w. ülemalt 28. 4. 1921 a., nr. 9836. (6871)
- Rosenberg, Gustaw Hendriku p.,** isikut., w. a. Helme wallaw. 8. 5. 1920 a., nr. 698 ja sõjaw. wabast. tunn., w. a. 3. diwiisi intendandi wal. 29. 4. 1920 a., nr. 2225/6397. (8454)
- Puis, Hans Jaani p.,** isikut. nr. 472, sõjaw. wab. tunn. nr. 3301 ja laske-riista luba nr. 1127. (4199)
- Katwel, Otto Jüri p.,** sõjaw. wabast. tunn. nr. 210, w. a. Kuperjanowi partisaantide polgu ülemalt 8. 4. 1920 a. (5240)
- Sõjshikow, Arjeni Jakobi p.,** näpu-paß. (8703)
- Lepp, Joosep Madise p.,** hobusepaß nr. 120. (8704)
- Tobien, Marta Ewaldi t.,** isikut., w. a. Tartu I. pol. II. jsk. mai kuus 1922 a., luba väljasõiduks Saksamaale, w. a. sealhambast ja tunnistus 1921 a. tulumaksust wabast. üle. (8810)
- Draw, August Johannese p.,** sõjaw. wabast. tunn., w. a. 9. R. w. polgu ülem. 10. 8. 1920 a.
- Grigorjew, Anton Grigori p.,** sõjaw. wab. tunnust., w. a. Petseri R. w. komisjoni ülemalt, nr. 3690. (3367)
- Jodenitsch, Stepan Judini p.,** sõjaw. wab. tunn., w. a. Petseri R. w. komisjoni ülemalt, nr. 255/11049. (3367)
- Dhwtjerow, Iwan Saweli p.,** sõjaw. wab. tunn., w. a. Tall. tagawara pat. ülemalt, nr. 6424. (3367)
- Dawõdow, Feodosi Daweti p.,** sõjaw. wab. tunn., w. a. Tall. tagawara pat. ülemalt, nr. 11098. (3367)
- Wanjukow, Mikandr Peetri p.,** ajut. isikut., w. a. Trboška wallaw. 12. 6. 1920 a. ja sõjaw. wabast. tunn., w. a. Petseri R. w. ülemalt, nr. 4859. (3367)

Kuusemetš, Jwan Mihaili p., isikut., w. a. Jrboska wallawal, nr. 2664 ja sõjaw. wabast. tunn., w. a. Petseri R. w. ülemalt, nr. 492/1665. (3367)

Bogdanow, Teodor Bogdani p., sõjaw. wab. tunn., w. a. 1. piirik. pat. ülemalt, nr. 1817. (3367)

Saarmann, Anton Magnuse p., sõjaw. wabast. tunn. ja isikut. nr. 6235, w. a. raudt. pol. ülemalt. (1923)

Post, August Peetri p., isikut. nr. 431, w. a. Kambja wallaw. 17. 12. 1919 a. ja hobusepafs, w. a. sealtjamaast. (2799)

Ottan, Richard Jaani p., sõjaw. wabast. tunn., w. a. Tartu maak. R. w. ülemalt 22. 11. 1920 a., nr. 31264. (2800)

Matsjanow, Filip Sergei p., elamiselauba, w. a. sifeminist. passiofak. poolt 20. 12. 1921. a., nr. 34685, maksuwusega 16. 11. 1921. a. — 16. 5. 1922. a. (8422)

Sööt, Kristjan Mihkli p., isikutunnistus, w. a. Wao wallaw. 16. 1. 1920. a., nr. 320 ja püssikandmise luba w. a. Wiru maak. R. w. ja R. L. ülema p. 26. 5. 1920. a., nr. 1981. (7675)

Rodastik, Jwan Semjoni p., sõjaw. wabast. tunnist. w. a. Soomusrongi div. intendandi wal. 26. 2. 1920. a., nr. 1478. (3517)

Warikmäe, Jwan Pawli p., sõjaw. wabast. tunnist. w. a. Riisaroopal. soomusrongi nr. 5 p., nr. 325, — 27. 4. 1920. a. (3535)

Enans, Albert, sõjaw. wabast. tunnist. w. a. 4. jalaw. polgu ülema p. 22. 7. 1920. a., nr. 15780. (8567)

Kontratjew, Efim Marki p., sõjaw. wabast. tunn. w. a. Ingeri rügemendi p. 15. 4. 1920. a., nr. 405. (7313)

Käämer, August Hansu p., sõjaw. wab. tunn. w. a. Wiljandi R.-w. ülema p. 19. 11. 1920. a., nr. 14144.

Adamson, Kirill Meiksei p., sõjaw. wab. tunn. w. a. Rahumäe karantiini wangi-laagri ülema p. 15. 4. 1920. a., nr. 89.

Waga, Gustaw Mardi p., referitunnistus ohwitseri kohustetähtjale w. a. sõjaw. staabi korrald. walits., nr. 12514.

Seppik, Peeter Saweli p., hobusepafs w. a. Slobodka wallaw. 31. 12. 1920 a., nr. 592. (3544)

Rõiw, Mihail Martini p., hobusepafs w. a. Slobodka wallaw. 7. 2. 1921. a., nr. 812. (3540)

Kunus, Mart, hobusepafs. (5420)

Dbruschnikow, Nestor, hobusepafs nr. 51. (8715)

Jürmann, Hans, hobusepafs w. a. Jõhwi alewiwal, nr. 75. (8912)

Uhi, Samuel Adami p., hobusepafs. (8915)

Peterjon, Jakob Hansu p., hobusepafs.

Shokolaad

TRILBI

A.-S. „Renommée“

7506

Tallinn, Suur Kompassi t. 4.

Kõige parem jahikraami ostukoht on ALEX. PASSUP'i püssikauplus Pikkjalg nr. 6 Tallinn,

kus alati häd kaugele Kokku-laskjaid kahe ja kolme raudseid jahi püssa (Belgia ja Saksamaa wabrikutest) automaat püstolid, rewolwrid ja kõiksugu jahi laskemoona suures wäljawalikus saadawal on. Hinnad kraami headuse järel wõistlemata odawad

7525

Pikkjalg nr. 6.

Piirital.

Piirital.

Caffee-Restoran

Kaunim wäljasõidu koht pealinna lähedal.

== Iga päew muusika ==

Alalist ühendust linnaga peawad aurulaewad ja automobiilid.

Austusega:

P. Petersenn.

10. juulil 1922 a. kell 12 päewa müüakse Lihula politsei jaosk. ülema kantselei juures Lihula alewis liikumata waranduste maksu wõla tasumiseks

Aleksander Ubakiwi

jalgrattas, hinnatud 1000 marka. Müüdawat warandust saab näha oksjoni päewal ja kohal.

Lääne maak. Politsei Lihula jaosk. ülem:
Pender.

Teadaanne.

27. juunil 1922 a. saawad Saaremaakonnas, Torgu wallas järgmised asjad

enampakkumise teel,

oksjoni wiisil äramüüdüd, nimelt: kell 10 hommikul Mõntu ehitus jaoskonna peal olew laskemoona blindasch, hinnatud 500 marka; kell 12 päewal Sääre batarei piirkonnas wenelaste poolt mahajäetud maja, hinnatud 5000 marka ja kell 2 päewal Sääre ehitus jaoskonna peal olew telephoni blindasch, hinnatud 500 marka,

Kuresaares, 2. juunil 1922 a. № 3703/3738.
Saaremaakonna Politsei Ülem: Tilling.
Sekretäär: (allkiri).

SHOKOLAAD

KAKAO

Kawé

- SHOKOLAADI KARBİKOMPWEKID -

Engros ladu
pudu ja moodikaubad

J. DELSKY

Wäike Karja tän. 2. Tallinnas.

Ladus on suures walikus:

Sukad, sokid, kindad, traksid, tarkurätikud, ülisärgid, kraed, manshetid, põlled. Rullniit, hegeldamise ja nõelumisniit.

Aneri kiwid. Saharin Fahlberg 2.

Tabalukud. Nõud. Aluminiumlusikad.

Hinnad odawad.

**Esimene Eestimaa
Mehaaniline
Saapawabrik**

ESTOKING

Tallinnas,

Suurel Tartu maanteel nr. 61-c.

Telegrammi adress:
„Estoking“—Tallinn.
Kõnetraat nr. 13-06,

walmistab suuremal määral, wõrdlemata headuses, wõistlemata odawate hindadega igatseltsi meeste, naiste ning laste

jalanõusid.

Wabriku juures olewast ladust müüakse suuremal arwul juht- ja kroomnahast meesterahwa nõörsaapaid, niisama ka sandaale mitmesuguses suuruses.

Üksikute paaride wiisi on saapad müügil paremates saapakauplustes ja tarwitajate-ühisustes, niihästi pealinnas kui ka prowintsis.

6280

TALLINNAS,

Pikk tän.

nr. 28.

Kõnetraadid:

6-24, 17-03.

Tulekinnitused
Elukinnitused
Weokinnitused

**Kinnitage oma warandust ja elu kunni
weel aega!**

7527

Tel. 1-82.

Telegr. adr. „Noragerco“.

Christ. F. Norager & Ko.

Chicago, Ill. Ameerika Ühistr.

Tallinna osak.: Pikk tän. nr. 57.

Toiduainete osakond soowitab oma ladust: rukkid
nisu, rukki- ja nisujahu, kaeru, linnakseid „Hercules“
ja kuiwatud puuwilja.

Tehnika osakond soowitab igat seltsi masina ja
tsilindri õli, määrraswa, Borõli, naha õli ja kunst nahku.

Tubakawabrik

A. REIER & Co.

Tallinnas.

Soowitab kõrgemas headuses
wõistlemata hindadega

Tubakat:

I. sort
„Maksud Basma“
„Kabinett Nr. 1“
II. sort
„Kairo“
„Benefis“
III. sort
„Almiro“
IV. sort
„Meteor“
„Must kotkas“
„Kuld kull“
„Kuld täht“

Paberosse:

Kõrgem s. A
„Noblesse“
„Nr. 150“
I. sort
„Record“
„Orient“
III. sort
„Hallo“

7600

Wabrik ja kontor

Kõnetr. 17-12. S. Pääsukese t. nr. 4. Kõnetr. 17-12.